

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

85. Quando obliget praeceptum contritionis? Et an qui peccavit, teneatur praecepto affirmativo habendi contritionem de peccatis jam remissis, quoties memoriae occurrunt. Et quid, si Sacerdos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

RESOL. LXXXIV.

An in articulo mortis sit facienda confessio laico, quando non adest Sacerdos; unde confessio, quam faciunt nauata inter se ipsos, imminente naufragio, reprobari videtur? Ex part. 5. tract. 3. Ref. 73.

§. 1. **N**on desinam hic apponere verba Philippi Gamachari in *Summa Theol.* tom. 3. de Sacram. Pœnit. c. 16. ubi sic ait: Respondemus peccatorum confessionem posse aliquando fieri apud laicum, modo id prudenter, & servatis servandis, non tamen fieri eo sensu, eoque animo; ut sit vere sacramentalis; & laicus det absolutionem, id enim dicere esset hæreticum. Legatur Concilium Tridentinum *sess.* 14. c. 10. & qui peteret absolutionem à laico, esset sacrilegus, & laicus præsumens dare, fieret irregularis: probant Doctores ex cap. si quis, &c. ex *litteris*, extra de Clerico non ordinato. Potest igitur solum fieri talis confessio ad maiorem humilitatem, & contritionem, & placandam iram Dei, ad redimendam aliquam partem pœnæ peccatis debita; siquidem erubescencia, & confusio cum sit res valde diffidilis, plurimum iuvat, favente charitate, ad minuendam eiusmodi pœnam, estque magna pars pœnitentia, ut eodem loco habet S. August. Imò concedimus peccatorem non solum posse, sed aliquando etiam debere confiteri laico in articulo mortis, quando non potest ullum invenire Sacerdotem, & tamen ex hypothesi iudicat se consilio indigere ad salutem suam, nec aliud occurri consilium, quam laici viri prudentis ac probi, vel quia fortassis questio est de rebus ad lites, ad restitutionem aliquam pertinentibus, vel agitur de admonenda tertia persona, ut furtum restituat, respiciat, sibi caveat, veniam concedat, si ægrotus fuerat illi causa peccandi & perditionis; hæc enim omnia possunt fieri consilio, & ministerio laico, quale etiam est, si ægrotus offenderit alterum, & graves cum eo gesserit inimicitias, nempe ut tunc studeat, quantum in se est, ei reconciliari, sive præsentis, sive absentis, & palam id profectetur, removendo scandala, quæ olim præbuisset, ad id enim iure divino & naturali obligatur; aut si ægrotus experiatur vehementes tentationes, timeatque præsens naufragium vel præsumptionis, vel desperationis, nisi consulat virum prudentem, à quo auxilium, & consolationem accipiat, tunc enim tenetur ulcus aperire laico, si desit Sacerdos; alias non tenetur communiter. Hucusque Gamachaus. Cui adde Turrianum de Sacram. pœnit. *disp.* 23. *dub.* 1. Coninck de Sacram. *disp.* 8. *dub.* 1. *num.* 6. Hurtadum de Sacram. Pœnit. *disput.* 10. *difficult.* 1. Præpositum in 3. *part.* 9. 7. de Ministro pœnit. *dub.* 1. *num.* 20. & Jacobum Granado de Sacram. in 3. *part.* *conr.* 7. *tr.* 10. *disp.* 1. *n.* 8. qui bene observat talem confessionem ex humilitate, vel ad capiendum consilium; faciendam laico tempore mortis fieri debere non sine delectu, & maturo consilio. Imò non videtur approbare Sahagun de Villasantie in cap. decernimus, *numer.* 113. de *iudiciis*. Valquez in 3. *part.* *tom.* 4. 93. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 2. & ego aperte reprobo cum Marchino de peste *part.* 3. *cap.* 11. *num.* 7. Unde cum Fagundez *prac.* 2. *lib.* 7. *cap.* 31. *num.* 8. puto ineptam prorsus esse confessionem illam, quam quidam nauatæ in temporali- bus, & periculis extremis deficiente Sacerdote efficiunt alij alijs peccata sua confitentis, cum ne-

que valida sit, neque ad capiendum consilium necessaria, & ideo hic abusus omnino evellendus est; & eis consulendum, ut in eo periculo de salute curent, per veram contritionem.

2. Neque obstat Concilium Constantiense in Bull. Martini V. in qua condemnantur hæreses Joann. Wiclephi. & Joan. Huss. & inter alias interrogationes, quæ ibi proponuntur pro iis, qui sunt suspecti de illa hæresi, unam esse, utrum credant quod Christianus ultra contritionem cordis habita copia Sacerdotis idonei; soli Sacerdoti de necessitate salutis confiteri teneatur, & non alteri, nec laicis, quantumcumque bonis & devotis; ubi cum additur, habita copia Sacerdotis idonei, videtur indicari in absentia illius esse necessarium confiteri laico. Dicendum tamen est, argumentum à contrario sensu licet alioqui sit magni ponderis, nihil tamen valere, quando id, quod à contrario infertur, est prohibitum & definitum. Unde cum in Tridentino *sess.* 14. *cap.* 6. *can.* 10. definitum de fide sit solos Sacerdotes, non alios esse Ministros huius Sacramenti. Si quis dixerit Sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi & solvendi non habere, aut non solos Sacerdotes esse ministros absolutionis, &c. anathema sit: nullius est momenti argumentum quod infertur à contrario, maxime quia in Concilio Constant. Bulla solum proponitur interrogatio de eo, quod ad fidem pertinet, cætera ad quæstionem Theologicam dimittens.

RESOL. LXXXV.

Quandam obliget præceptum contritionis?

Et an; qui peccavit, teneatur præcepto affirmativo habendi contritionem de peccatis iam remissis, quoties memoria occurrunt?

Et quid, si Sacerdos administraturus sit Sacramentum, & non sit Sacerdos Confessorius, an tunc teneatur conteri de peccato, quod habet? Ex part. 5. tract. 13. & Misc. 1. Resol. 33.

§. 1. **H**ic casus erit multum plausibilis iis, qui sup. his omnibus opinionibus contentis in hac Ref. lege latam doctrinam Ref. seq. & signanter pro hac prima opinione ibi recitantur in principio, & quævis non plene sup. hoc lege tamen supra, §. ult. Ref. 69. & signanter in tom. 7. *tr.* 4. ex Ref. 56. §. Sed his. ad medium, à verf. Cam igitur. & lege etiam Ref. & 55. not. seq.

2. Prima opinio est Guillelmi Parisiensis *tract.* de pœnit. *cap.* 19. Argentina in 4. *dist.* 17. *artic.* 4. Majoris *quest.* 2. Petri Soto *lect.* 13. de pœnit. Sylvestri *verb.* *contritio*, *num.* 4. & Divi Antonini 3. *part.* *tit.* 14. *cap.* 18. afferentium, præceptum contritionis, statim ac commissum est peccatum mortale, obligare.

3. Secunda opinio est Marfilij in 4. *quest.* 12. *artic.* 1. Viguierij in *inst.* *cap.* 16. §. 4. Petri Soto ubi supra, aientium peccatorem teneri præcepto ipso contritionis in diebus festis.

4. Tertia opinio est Adriani in 4. *quest.* 3. de Confessione, & Petri Soto dicentium, peccatores obligari præcepto contritionis, quando magna aliqua calamitas populo imminet.

5. Quarta opinio est Dominici Soto in 4. *sententiar.* *dist.* 17. *quest.* 1. *art.* 6. qui docet, peccatorem teneri præcepto ipso contritionis, quando est in periculo probabili oblivionis peccatorum.

6. Quinta opinio est Suarez in 3. *part.* *tom.* 4. *disputat.* 15. *sect.* 6. Coninck *disputat.* 3. *dub.* 3. Ochagavia *quest.* 16. & aliorum, qui tenent, peccatorem teneri ante articulum mortis ad non multum differendam contritionem, postquam commissum fuerit peccatum mortale, nullum tamen

men determinatum tempus assignat, pro quo peccator obligatur.

Sap. doctri-
na contenta
in hoc § in
Ref. seq. §.
Dico itaque
& seqq. sed
lege cam
per totam
& non pige-
bit, & vide
infra doctri-
nam Ref. 91.
& 92. & la-
te in tom. 3.
tr. 1. ex Ref.
42. §. Ex fu-
pradictis, &
inferius in
tr. 4. cursum
in §. ult. ad
mediū, vers.
Et propter
Ref. 7. & pro
parte etiam
brevis in
tom. 7. tr. 4.
ex Ref. §. 6.
ult. ad me-
diū, vers.
& in articu-
lo mortis, &
pro conten-
to in quin-
que lin. ult.
huius §. Sed
omnes lege
supra Ref.
82. & c.

7. Sed omnes has opiniones optimè refellit Hurtadus Complutensis *disput. 3. de penit. difficult.* 4. ubi cum Caietano *in summ. verb. contritio*, & Valq. *in 3. part. tom. 4. quest. 86. art. 2. dub. 6.* docet peccatorem præcepto ipso contritionis non teneri, nisi in articulo mortis, aut in periculo, quando medio sacramento Pœnitentiæ justificari non potest; nam alias peccator exculatur ab obligatione præcepti contritionis, quando alia via justificatur; & ratio est, quia tota obligatio præcepti contritionis oritur ex necessitate justificationis: ergo cessat, cessante dicta necessitate. Et ita ego hanc sententiam teneo, quam præter Doctores citatos tenet etiam Villalobos *in summ. tom. 1. tract. 9. difficult.* 21. *num. 4. & 5.* Dico igitur peccatorem, qui Sacramento non justificatur, teneri in actu secundo ratione sui & per se in articulo, & in periculo mortis extra hæc tempora per accidens ratione præcepti alterius virtutis à charitate distinctæ; ut quando administrandum est aliquod Sacramentum, & non adit Confessarius, tunc, ut dixi, per accidens ex virtute Religionis, ut dignè manifestentur Sacramenta, teneretur elicere actum contritionis.

8. Unde ex his contra Alexandrum *4. part. quest. 68. membr. 2. artic. 2.* Richardum *in 4. dist. 14. artic. 9. quest. 1.* Gabrielem *quest. 3. dub. 1.* Paludanum *dist. 17. quest. 1. art. 3.* & Sylvestrum *verb. contritio, quest. 2.* dicendum est eum, qui peccavit, non teneri præcepto affirmativo habendi contritionem de peccatis jam remissis, quoties memoria occurrunt, quia non modò hæc obligatio durissima videretur absque fundamento, sed etiam contra rationem; præceptum enim istud, ut dictum est, idè obligat in actu secundo; quatenus indigemus justificatione à peccatis, & reconciliatione cum Deo. Ergo qui semel ab illis justificatus est, manet exemptus ab obligatione illius. Et ita docet Caietanus *in 3. part. quest. 84. art. 8. & 9.* Petrus Sotus *lect. 13. de penit.* Dominicus Sotus *in 4. dist. 14. quest. 1. artic. 9.* Suarez *disp. 15. sect. 8.* & alij.

RESOL. LXXXVI.

An peccator post peccatum teneatur statim ad aliquam penitentiam imperfectam?

Dicitur imperfecta, quia ad perfectam, v.g. contritionem non tenetur.

Et hæc opinio procedit etiam quoad Religiosos, qui non statim, ac peccant, tenentur conteri. Ex part. 11. tr. 8. & Misc. 8. Ref. 51.

Alibi in Ref. præterita, & signanter lege ibi §. Prima. & §. Sed omnes. & vide etiam §. 5. eorum annotat.

§. 1. **D**ixi ad aliquam penitentiam imperfectam, ad perfectam enim contra aliquos dicendum est peccatorem post peccatum statim non teneri, ut ex communi sententia Doctorum alibi probatum est, & patet ex communi sensu fidelium, atque usu; neque enim Confessarij in confessione inquirunt, an statim atque quis peccaverit, habuerit contritionem; nec penitentes de eo peccato se solent accusare, nimisque difficile esset homines sub novo peccato mortali astringere ad penitentiam statim agendam; indeque sequeretur, eum, qui post peccatum penitentiam differt, continèd, ac semper peccare, & saltem toties, quoties advertit se esse in statu mortalis, postquam de illo confiteri, & non convertitur. Præterea non sufficienter Ecclesia detrimasset præceptum

confessionis semel in anno, si pœnitentia esset statim, atque quis peccat instauranda. Nec audiendi sunt, qui admittunt illam ignorantiam esse in multis, & inde excusati (multos tamen esse) quis timens culpam gravem in dilatione penitentia, nam ij tenentur admittere (& revera admittunt) fati reprehensibilem in Confessariis, vel ignorantiam, vel injuriam. Imò indignè videntur sentire de corpore totius Ecclesiæ, & ejus Prælati, dum talis instructio, & noticia non intimatur, & explicatur subditis in obligatione præcepti naturalis, quod esset hoc si re vera existeret. Tandem cum præceptum penitentia sit præceptum quoddam affirmativum, proinde atque præceptum dilectionis, meritò cenleri debet non obligare statim, & (ut aiunt) semper, & pro semper, sed certo quodam tempore ut latius postea dicam.

2. Sed difficultas est an, saltem ut diximus, peccator post peccatum teneatur ad aliquam penitentiam imperfectam; & affirmativam sententiam tenet Pater Sfortia Pallavicinus *in essent. Theol. l. 7. cap. 25. num. 259.* ubi sic ait: Censemus quidem peccatorem statim post peccatum teneri ad aliquam penitentiam imperfectam, quæ sit retractio, & detestatio divini contemptus & eandem obligationem esse, quoties peccatum non antea retractatum memoria occurrit; Quæ utique obligatio non debet conicere homines in scrupulos; tum quia intelligitur posita sufficienti advertentia, tum quia potest aliquis sequi opinionem probabilè oppositam.

3. Cæterum nostra conclusio speculativè loquendo probatur à fortiori ex opinione plurium Scholasticorum, qui hanc eandem obligationem admittunt, quoties iterum atque iterum redit in memoriam peccatum commissum. Et quidem ea sententia potest validè suaderi, quia pertinet ad dignitatem Dei, ut quoties occurrerit memoria quod illum graviter offendimus, toties accersamus illam actionem. Quis enim constitutus ante faciem alicujus Principis, & memorans se fuisse perduellem putat se posse sine contemptu Principis non offendere aliquam displicentiam de ejusmodi crimine à se parato? Et id porro facillimum est in casu nostro, supposito, quod homo nolit illud peccatum approbare (si enim positivè approbaret, committeret sine dubio novum peccatum) & supposita sufficienti advertentia, quam diximus. Et id videtur indicasse D. Thomas *3. part. qu. 84. art. 8. in corp.* ubi ait: Penitentia interior debet durare usque ad finem vitæ, semper enim debet homini displicere quod peccavit: si enim ei placeret peccasse, jam ex hoc ipso peccatum incurreret, & fructum veniæ perderet. Subdit verò: In Patria manere illam displicentiam sine dolore: Et licet prædicta verba excludant solum actum positivum complacentiæ, tamen ex alia parte videntur exigere actum positivum displicentiæ: nam præcindere ab utroque actu non est pœnitere, & sic non probaretur conclusio S. Thomæ, quod penitentia debet durare tota vita, & quod eatenus non durat in patria, quatenus penitentia præter displicentiam dicit dolorem, cujus Beati sunt incapaces.

4. Veruntamen quidquid sit de prædicta sententia, saltem rationes supra indicatæ evincunt peccatorem statim teneri ad primam retractationem, ubi memoria peccati occurrit. Videtur enim magnus contemptus Principi facere hunc actum. Ego scio, quod ultima vice mihi placuit graviter offendere Principem, & tamen nolo retractare hanc